

ΕΠΕΚΤΕΙΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΦΡΟΥΡΙΟ

*Το πρόγραμμα «εξωτερικής ανάθεσης»
των συνοριακών ελέγχων της
Ευρωπαϊκής Ένωσης: Οι πολιτικές,
οι εταιρείες και οι άνθρωποι
του MARK AKKERMAN*

ΣΥΝΟΨΗ

«Λυπάμαι για την Ευρώπη ... Δεν πιστεύαμε ότι η Ευρώπη είναι έτσι. Δεν υπάρχει σεβασμός για τους πρόσφυγες, δεν μας μεταχειρίζονται με αξιοπρέπεια. Γιατί είναι έτσι η Ευρώπη;».

- Ari Omar, Ιρακινός πρόσφυγας

Η δεινή κατάσταση των 66 εκατομμυρίων ανθρώπων που έχουν εκτοπιστεί αναγκαστικά φαίνεται να ενοχλεί τη συνείδηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) μόνο όταν κάποια τραγωδία στα σύνορα της Ευρώπης βρεθεί στο επίκεντρο των μέσων ενημέρωσης. Μόνο ένα ευρωπαϊκό κράτος - η Γερμανία - συγκαταλέγεται στις δέκα χώρες που δέχονται τους περισσότερους πρόσφυγες παγκοσμίως. Έτσι, η τεράστια πλειοψηφία των αναγκαστικά εκτοπισμένων ανθρώπων καταλήγει να φιλοξενείται από μερικά από τα φτωχότερα κράτη του κόσμου. Οι άνθρωποι αυτοί παύουν να είναι «αόρατοι» μόνο όταν κάποιες κοινότητες στα σύνορα, όπως το Καλαί, η Λαμπεντούζα και η Λέσβος, εμφανίζονται στις ειδήσεις ενώ απελπισμένοι άνθρωποι που εγκαταλείπουν τη βία καταλήγουν να πεθαίνουν, να κρατούνται, ή να παγιδεύονται.

Αυτές οι τραγωδίες δεν είναι απλώς ατυχή αποτελέσματα του πολέμου ή των συγκρούσεων αλλού• είναι επίσης και άμεσες συνέπειες των μεταναστευτικών πολιτικών της Ευρώπης μετά τη συμφωνία του Σένγκεν το 1985. Αυτή η προσέγγιση έδωσε έμφαση στην ενίσχυση των συνόρων, στην ανάπτυξη ολοένα και πιο εξελιγμένων συστημάτων παρακολούθησης και εντοπισμού των ανθρώπων, και στην αύξηση των απελάσεων, παρέχοντας παράλληλα ολοένα και λιγότερες νομικές επιλογές για την εξασφάλιση άδειας παραμονής, παρά τις αυξανόμενες ανάγκες για κάτι τέτοιο. Αυτό ανάγκασε πολλούς αναγκαστικά εκτοπισμένους ανθρώπους να μην μπορούν να εισέλθουν νόμιμα στην Ευρώπη και να ακολουθούν ολοένα και πιο επικίνδυνες διαδρομές για να αποφύγουν τη βία και τις συγκρούσεις.

Αυτό που είναι λιγότερο γνωστό είναι ότι η ίδια τραγωδία με την υπογραφή της Ευρώπης εξελίσσεται πολύ πέρα από τα σύνορά μας, σε μακρινές χώρες όπως η Σενεγάλη και το Αζερμπαϊτζάν. Αυτό οφείλεται σε έναν άλλο πυλώνα της προσέγγισης της Ευρώπης σχετικά με τη μετανάστευση, γνωστό ως «εξωτερική ανάθεση» των συνοριακών ελέγχων (border externalization). Από το 1992, και ακόμη πιο επιθετικά από το 2005, η ΕΕ έχει αναπτύξει πολιτικές για την εξωτερική ανάθεση των συνοριακών ελέγχων της Ευρώπης ώστε να μην καταλήγουν ποτέ οι αναγκαστικά εκτοπισμένοι άνθρωποι στα σύνορα της Ευρώπης. Αυτό συνεπάγεται συμφωνίες με τις γειτονικές χώρες της Ευρώπης για την αποδοχή των απελαθέντων και την υιοθέτηση των ίδιων πολιτικών ελέγχου των συνόρων, καλύτερης παρακολούθησης των ανθρώπων και ενίσχυσης των συνόρων με τις πολιτικές που έχει υιοθετήσει ήδη η Ευρώπη. Με άλλα λόγια, οι συμφωνίες αυτές έχουν μετατρέψει τους γείτονες της Ευρώπης σε νέους ... συνοριοφύλακες της Ευρώπης. Και επειδή αυτοί οι συνοριοφύλακες βρίσκονται τόσο μακριά από τις ακτές και τα μέσα ενημέρωσης της Ευρώπης, οι επιπτώσεις είναι σχεδόν αόρατες για τους πολίτες της ΕΕ.

Η παρούσα έκθεση επιδιώκει να ρίξει φως στις πολιτικές που υποστηρίζουν αυτή την εξωτερική ανάθεση των συνοριακών ελέγχων της Ευρώπης, στις συμφωνίες που έχουν υπογραφεί, στις επιχειρήσεις και τις οντότητες που αποκομίζουν κέρδη, και στις συνέπειες για τους αναγκαστικά εκτοπισμένους ανθρώπους, καθώς και για τις χώρες και τους πληθυσμούς που τους φιλοξενούν. Πρόκειται για το τρίτο κείμενο σε μια σειρά κειμένων με τίτλο «Συνοριακοί πόλεμοι» (Border Wars), τα οποία εξετάζουν τις πολιτικές των συνόρων στην Ευρώπη και καταδεικνύουν πώς οι βιομηχανίες όπλων και ασφαλείας έχουν συμβάλει στη χάραξη των ευρωπαϊκών πολιτικών ασφαλείας των συνόρων. Παράλληλα, οι ίδιες αυτές βιομηχανίες όπλων και ασφαλείας έχουν ωφεληθεί πολλαπλά από την αύξηση των μέτρων ασφαλείας των συνόρων (και των συμβολαίων που συνοδεύουν αυτά τα μέτρα).

Η παρούσα έκθεση δείχνει ότι έχει σημειωθεί κατακόρυφη αύξηση των μέτρων και των συμφωνιών εξωτερικής ανάθεσης των συνοριακών ελέγχων από το 2005, και μια μαζική επιτάχυνση μετά τη Διάσκεψη Κορυφής Ευρώπης-Αφρικής στη Βαλέτα τον Νοέμβριο του 2015. Χρησιμοποιώντας μια πληθώρα νέων εργαλείων, και ιδίως το Ευρωπαϊκό Καταπιστευματικό Ταμείο Έκτακτης Ανάγκης για την Αφρική (EUTF), το Πλαίσιο Εταιρικής Σχέσης για τη Μετανάστευση, και τη Διευκόλυνση της ΕΕ για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία, η Ευρωπαϊκή Ένωση και μεμονωμένα κράτη-μέλη παρέχουν τώρα εκατομμύρια ευρώ για μια σειρά έργων που στόχο έχουν να αποτρέψουν τη μετανάστευση ορισμένων ανθρώπων σε ευρωπαϊκό έδαφος.

Αυτό περιλαμβάνει τη συνεργασία με τρίτες χώρες όσον αφορά την αποδοχή των απελαθέντων ατόμων, την εκπαίδευση των αστυνομικών και συνοριακών υπαλλήλων τους, την ανάπτυξη εκτεταμένων βιομετρικών συστημάτων και τη δωρεά εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένων ελικοπτέρων, περιπολικών πλοίων και οχημάτων, καθώς και εξοπλισμού παρακολούθησης και εντοπισμού. Αν και πολλά σχέδια υλοποιούνται μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ορισμένα μεμονωμένα κράτη-μέλη όπως η Ισπανία, η Ιταλία και η Γερμανία χρηματοδοτούν και υποστηρίζουν κι αυτά τις προσπάθειες εξωτερικής ανάθεσης των συνοριακών ελέγχων μέσω διμερών συμφωνιών με τρίτες χώρες.

Αυτό που κάνει τη συνεργασία αυτή ιδιαίτερα προβληματική είναι το γεγονός ότι πολλές από τις κυβερνήσεις που λαμβάνουν αυτή την υποστήριξη είναι βαθιά αυταρχικές, και η υποστήριξη που λαμβάνουν συχνά πηγάζει σε αυτά ακριβώς τα όργανα κρατικής ασφάλειας που είναι υπεύθυνα για την καταστολή και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ, σε όλες τις πολιτικές της, έχει μια ευγενή ρητορική ως προς τη σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, αλλά φαίνεται ότι δεν υπάρχουν όρια στην προθυμία της ΕΕ να εναγκαλιστεί δικτατορικά καθεστώτα, εφόσον αυτά δεσμευθούν να αποτρέψουν την «παράνομη μετανάστευση» από το να φτάνει στις ακτές της Ευρώπης. Κάπως έτσι, έχουν συναφθεί συμφωνίες της ΕΕ και έχει δοθεί χρηματοδότηση σε καθεστώτα τόσο διαβόητα όπως το Τσαντ, ο Νίγηρας, η Λευκορωσία, η Λιβύη και το Σουδάν.

Οι πολιτικές αυτές, συνεπώς, έχουν σοβαρότατες συνέπειες για τα αναγκαστικά εκτοπισμένα άτομα. Ως «παράνομοι», είναι ευάλωτοι και έχουν περισσότερες πιθανότητες να έρθουν αντιμέτωποι με παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πολλοί καταλήγουν να εργάζονται μέσα σε συνθήκες εκμετάλλευσης, να κρατούνται, ή να απελαύνονται πίσω στις χώρες από τις οποίες έφυγαν. Ειδικά οι γυναίκες πρόσφυγες αντιμετωπίζουν και υψηλό κίνδυνο βίας, σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης λόγω φύλου.

Η βία και η καταστολή κατά των αναγκαστικά εκτοπισμένων ατόμων ωθεί επίσης τη μετανάστευση στην παρανομία, αναδιοργανώνει τη δουλεμπορία ως επιχειρηματική δραστηριότητα, και ενισχύει τη δύναμη των εγκληματικών δικτύων διακίνησης μεταναστών. Συνεπώς, πολλά άτομα αναγκάζονται να αναζητήσουν άλλες, συχνά πιο επικίνδυνες διαδρομές, και να βασίζονται σε ολοένα και πιο αδίστακτους διακινητές. Αυτό οδηγεί σε έναν ακόμη υψηλότερο αριθμό θανάτων.

Επιπλέον, η ενίσχυση των κρατικών οργάνων ασφαλείας στις χώρες της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής, του Μαγκρέμπ, του Σαχέλ, και του Κέρατος της Αφρικής απειλεί τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατική νομιμοποίηση στην περιοχή, ιδίως διότι αφαιρεί απαραίτητους πόρους από τις οικονομικές και κοινωνικές δαπάνες. Η παρούσα έκθεση δείχνει ότι η εμμονή της Ευρώπης με την αποτροπή της μετανάστευσης όχι μόνο δεσμεύει πόρους αλλά και στρεβλώνει το εμπόριο, τη βοήθεια και τις διεθνείς σχέσεις της Ευρώπης με ολόκληρη την περιοχή. Όπως τονίζουν πολλοί ειδικοί, το γεγονός αυτό καλλιεργεί το έδαφος για περαιτέρω αστάθεια και ανασφάλεια στην περιοχή, καθώς και το ενδεχόμενο αύξησης των προσφυγικών ροών στο μέλλον.

Υπάρχει, ωστόσο, μία ομάδα που έχει επωφεληθεί τα μέγιστα από τα προγράμματα εξωτερικής ανάθεσης των συνοριακών ελέγχων της ΕΕ. Όπως κατέδειξαν οι προηγούμενες εκθέσεις της σειράς Border Wars, η ευρωπαϊκή στρατιωτική βιομηχανία και βιομηχανία ασφαλείας έχει αποκομίσει το μεγαλύτερο όφελος από την παροχή μεγάλου μέρους του εξοπλισμού και των υπηρεσιών που αφορούν την ασφάλεια των συνόρων. Οι εταιρείες αυτές συνοδεύονται από διάφορους διακυβερνητικούς και (ημί-) δημόσιους οργανισμούς, οι οποίοι έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, καθώς υλοποιούν δεκάδες έργα για την ασφάλεια και τον έλεγχο των συνόρων σε χώρες εκτός ΕΕ.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ ΟΤΙ:

- η συντριπτική πλειονότητα των 35 χωρών στις οποίες η ΕΕ δίνει προτεραιότητα αναφορικά με τις προσπάθειες εξωτερικής ανάθεσης των συνοριακών ελέγχων είναι χώρες αυταρχικές, γνωστές για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και με κακούς δείκτες ανθρώπινης ανάπτυξης
 - 48% των κρατών (17) έχουν αυταρχική κυβέρνηση και μόνο τέσσερα κράτη μπορούν να θεωρηθούν δημοκρατικά (αλλά και πάλι με αδυναμίες).
 - 48 % των κρατών (17) αναφέρονται ως «ανελεύθερα», με μόνο τρία κράτη να καταχωρούνται ως «ελεύθερα». Στο 34% των κρατών (12) υπάρχουν ακραίοι κίνδυνοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ στα υπόλοιπα 23 κράτη παρατηρούνται μεγάλοι κίνδυνοι για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
 - 51% των κρατών (18) εμπίπτουν στην κατηγορία της «χαμηλής ανθρώπινης ανάπτυξης» και μόνο 8 κράτη έχουν υψηλό επίπεδο ανθρώπινης ανάπτυξης.
 - πάνω από το 70% των κρατών (25) βρίσκονται στο κατώτατο ένα τρίτο παγκοσμίως ως προς την ευημερία των γυναικών (ένταξη, δικαιοσύνη και ασφάλεια).
- Τα ευρωπαϊκά κράτη συνεχίζουν να πωλούν όπλα σε αυτές τις χώρες, παρά το γεγονός ότι πυροδοτούν περαιτέρω συγκρούσεις, βία και καταστολή και συμβάλλουν έτσι στη δημιουργία περισσότερων προσφύγων. Η συνολική αξία των αδειών που εκδόθηκαν από τα κράτη-μέλη της ΕΕ για εξαγωγές όπλων σε αυτές τις 35 χώρες τη δεκαετία 2007-2016 υπερβαίνει τα 122 δισεκατομμύρια ευρώ. Στο 20% αυτών των χωρών (7) έχει επιβληθεί εμπάργκο όπλων από την ΕΕ ή/και τον ΟΗΕ, αλλά οι περισσότερες εξ αυτών εξακολουθούν να δέχονται όπλα από ορισμένα κράτη-μέλη της ΕΕ, καθώς και υποστήριξη από την ΕΕ για τις ένοπλες δυνάμεις και τις δυνάμεις ασφαλείας τους.
- Οι δαπάνες της ΕΕ για την ασφάλεια των συνόρων σε τρίτες χώρες έχουν αυξηθεί σημαντικά. Αν και είναι δύσκολο να βρεθούν συνολικά στοιχεία, η χρηματοδότηση έργων που σχετίζονται με τη μετανάστευση προέρχεται από ολόένα και περισσότερα χρηματοδοτικά εργαλεία, με την ασφάλεια και την παράτυπη μετανάστευση ως κύριες προτεραιότητες. Επίσης, η χρηματοδότηση αυτή εκτρέπεται από την αναπτυξιακή βοήθεια. Πάνω από το 80% του προϋπολογισμού του EUTF προέρχεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης και άλλα ταμεία ανάπτυξης και ανθρωπιστικής βοήθειας.
- Η αύξηση των δαπανών για την ασφάλεια των συνόρων έχει ωφελήσει ένα ευρύ φάσμα εταιρειών, ιδίως κατασκευαστών όπλων και εταιρειών βιομετρικής ασφάλειας. Ο γαλλικός κολοσσός της παραγωγής όπλων, Thales, που τυγχάνει και σημαντικός εξαγωγέας όπλων στην περιοχή, είναι ένας βασικός «παίκτης» που παρέχει στρατιωτικό εξοπλισμό και εξοπλισμό ασφαλείας για την ασφάλεια των συνόρων, καθώς και βιομετρικά συστήματα και εξοπλισμό. Σημαντικοί εταιρικοί προμηθευτές βιομετρικής ασφάλειας είναι και οι Veridos, OT Morpho και Gemalto (που σύντομα θα εξαγοραστεί από την Thales). Εντωμεταξύ, η Γερμανία και η Ιταλία χρηματοδοτούν τις δικές τους εταιρείες όπλων - Hensoldt, Airbus και Rheinmetall (Γερμανία), Leonardo και Intermarine (Ιταλία) - για να υποστηρίξουν πρότζεκτ ασφαλείας των συνόρων σε ορισμένες χώρες της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής, και ιδιαίτερα στην Αίγυπτο, την Τυνησία και τη Λιβύη. Στην Τουρκία, σημαντικές συμβάσεις για την ασφάλεια των συνόρων έχουν δοθεί σε τουρκικές εταιρείες παραγωγής όπλων όπως οι Aselsan και OtoKar, οι οποίες χρησιμοποιούν τους πόρους για να επιδοτούν τις δικές τους προσπάθειες στον χώρο του στρατιωτικού εξοπλισμού. Πρόκειται για τις ίδιες εταιρείες που υποστηρίζουν με εξοπλισμό τις επιθέσεις της Τουρκίας στις κούρδικές κοινότητες.
- Υπάρχει επίσης ένας αριθμός ημικρατικών εταιρειών και διεθνών οργανισμών που παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες, εκπαίδευση και διαχείριση έργων ασφαλείας των συνόρων, και επωφελούνται από τη μαζική ανάπτυξη της αγοράς ασφαλείας των συνόρων. Σε αυτή την ομάδα εταιρειών και οργανισμών συγκαταλέγονται η γαλλική ημικρατική εταιρεία Ciniroi, ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) και το Διεθνές Κέντρο για την Ανάπτυξη της Μεταναστευτικής Πολιτικής (ICMPD). Η Ciniroi, η οποία ανήκει εν μέρει σε μεγάλους κατασκευαστές όπλων, όπως η Thales, η Airbus και η Safran, έγραψε το 2003 μια σημαντική συμβουλευτική έκθεση για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που έθεσε τα θεμέλια για τα τρέχοντα μέτρα εξωτερικής ανάθεσης των συνοριακών ελέγχων.

- Η χρηματοδότηση και η δωρεά στρατιωτικού εξοπλισμού και εξοπλισμού ασφαλείας από την ΕΕ, καθώς και η πίεση προς τις τρίτες χώρες για την ενίσχυση των δυνατοτήτων συνοριακής ασφάλειάς τους έχουν δώσει ώθηση στην αγορά συνοριακής ασφάλειας στην Αφρική. Ο Σύνδεσμος Βιομηχανιών Αεροδιαστημικής και Άμυνας της Ευρώπης (ASD) - η οργάνωση που εκπροσωπεί τα συμφέροντα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας όπλων - έχει αρχίσει να επικεντρώνεται στην εξωτερική ανάθεση των συνοριακών ελέγχων της ΕΕ. Μεγάλες εταιρείες όπλων, όπως η Airbus και η Thales, έχουν ...βάλει στο μάτι τη διογκούμενη αγορά της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής.
- Η σχετική λήψη αποφάσεων και η εφαρμογή της εξωτερικής ανάθεσης των συνοριακών ελέγχων σε επίπεδο ΕΕ χαρακτηρίζονται από ασυνήθιστη ταχύτητα και παράκαμψη του δημοκρατικού ελέγχου από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αρκετές σημαντικές συμφωνίες με τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων που εντάσσονται στο Πλαίσιο Εταιρικής Σχέσης και στη συμφωνία για τη μετανάστευση με την Τουρκία, έχουν αποκλείσει ή παρακάμψει την ευρωπαϊκή κοινοβουλευτική εποπτεία.
- Η ενίσχυση και η στρατιωτικοποίηση της ασφάλειας των συνόρων έχει οδηγήσει σε υψηλότερο αριθμό θανάτων αναγκαστικά εκτοπισμένων ατόμων. Γενικά, τα μέτρα για την παρεμπόδιση μιας συγκεκριμένης διαδρομής μετανάστευσης υποχρεώνουν τους μετανάστες να ακολουθούν πιο επικίνδυνες διαδρομές. Το 2017, 1 στους 57 μετανάστες που προσπάθησαν να διασχίσουν τη Μεσόγειο πέθανε, ενώ το 2015 η αντίστοιχη αναλογία ήταν 1 στους 267 μετανάστες. Αυτό αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι το 2017 η μεγαλύτερη, πιο επικίνδυνη διαδρομή της Κεντρικής Μεσογείου ήταν η κύρια διαδρομή για τα αναγκαστικά εκτοπισμένα άτομα, κυρίως από τις χώρες της Δυτικής Αφρικής και της Υποσαχάριας Αφρικής, σε σύγκριση με την κύρια διαδρομή του 2015 που ήταν από την Τουρκία στην Ελλάδα και χρησιμοποιείτο κυρίως από τους Σύριους. Εκτιμάται ότι τουλάχιστον διπλάσιος αριθμός προσφύγων που πεθαίνουν στη Μεσόγειο πεθαίνουν κατά τη διαδρομή μέσα στην έρημο, αλλά δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία που να τηρούνται ή να λαμβάνονται υπόψη.
- Υπάρχει αυξανόμενη παρουσία ευρωπαϊκών στρατιωτικών δυνάμεων και δυνάμεων ασφαλείας σε τρίτες χώρες για την ασφάλεια των συνόρων. Η αποτροπή της μετανάστευσης έχει καταστεί προτεραιότητα για τις τρέχουσες αποστολές της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) στο Μάλι και τον Νίγηρα, ενώ μεμονωμένα κράτη-μέλη όπως η Γαλλία και η Ιταλία άρχισαν επίσης να αναπτύσσουν στρατεύματα στη Λιβύη και τον Νίγηρα.
- Η Frontex, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, συνεργάζεται όλο και περισσότερο με τρίτες χώρες. Έχει ξεκινήσει διαπραγματεύσεις με χώρες που γειτνιάζουν με την ΕΕ σχετικά με τη δυνατότητα κοινών επιχειρήσεων στην επικράτειά τους. Η συνεργασία για τις απελάσεις είναι ήδη ευρύτατη. Από το 2010 έως το 2016, η Frontex συντόνισε 400 κοινές πτήσεις επιστροφής προς τρίτες χώρες, 153 από τις οποίες πραγματοποιήθηκαν το 2016. Από το 2014, ορισμένες από αυτές τις πτήσεις είναι «Κοινές Επιχειρήσεις Επιστροφής», όπου το αεροπλάνο και τα μέλη της συνοδείας κατά την πτήση προέρχονται από τη χώρα προορισμού. Τα κράτη-μέλη της ΕΕ καλούν ολοένα και περισσότερο τις αντιπροσωπείες τρίτων χωρών να εντοπίζουν τα «άτομα που μπορούν να απελαθούν» βάσει της αξιολόγησης της εθνικότητάς τους. Σε πολλές περιπτώσεις, αυτό οδήγησε στη σύλληψη και τον βασανισμό των ατόμων που απελάθηκαν.

Η έκθεση παρουσιάζει αυτές τις επιπτώσεις εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο έχουν λειτουργήσει αυτές οι πολιτικές στην Τουρκία, τη Λιβύη, την Αίγυπτο, το Σουδάν, τον Νίγηρα, τη Μαυριτανία και το Μάλι. Σε όλες τις χώρες, οι συμφωνίες οδήγησαν την ΕΕ στο να παραβλέψει ή να μετριάσει τις επικρίσεις για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προκειμένου να υπογραφούν αυτές οι συμφωνίες.

Στην Τουρκία, η ΕΕ έχει κινηθεί προς ένα αυστραλιανό μοντέλο εξωτερικής ανάθεσης εκτός της Ένωσης των διαδικασιών διαχείρισης των αναγκαστικά εκτοπισμένων ατόμων και έχει παραβιάσει βασικές υποχρεώσεις βάσει του διεθνούς δικαίου, όπως η αρχή της μη επαναπροώθησης, η αρχή της μη διάκρισης (η συμφωνία αφορά μόνο άτομα από τη Συρία) και η αρχή της πρόσβασης στο άσυλο.

Στη Λιβύη, ο συνεχιζόμενος εμφύλιος πόλεμος και η αστάθεια δεν έχουν εμποδίσει την ΕΕ και κράτη-μέλη όπως η Ιταλία από το να διοχετεύσουν χρήματα για την αγορά εξοπλισμού και συστημάτων συνοριακής φύλαξης, την εκπαίδευση της ακτοφυλακής, και τη χρηματοδότηση κέντρων κράτησης - ακόμα και αφότου έγιναν γνωστά περιστατικά όπου η ακτοφυλακή έβαλλε κατά σκαφών με πρόσφυγες, ή περιπτώσεις κέντρων κράτησης που διοικούνται από πολιτοφυλακές ως στρατόπεδα-φυλακές.

Στην Αίγυπτο, η συνοριακή συνεργασία με τη γερμανική κυβέρνηση έχει ενταθεί παρά την εντεινόμενη εδραίωση της εξουσίας με στρατιωτικά μέσα στη χώρα. Η Γερμανία χρηματοδοτεί τον εξοπλισμό και την τακτική εκπαίδευση της συνοριακής αστυνομίας. Οι αναγκαστικά εκτοπισμένοι στη χώρα είναι παγιδευμένοι, δεν μπορούν να μεταφερθούν στη Λιβύη λόγω της κατάστασης ασφαλείας, και δέχονται πυρά από την αιγυπτιακή ακτοφυλακή εάν επιχειρήσουν να διαφύγουν μέσω θαλάσσης.

Στο Σουδάν, η συνοριακή υποστήριξη από την ΕΕ όχι μόνο έβγαλε από τη διεθνή απομόνωση μια διαβόητη δικτατορία, αλλά κατέληξε να ενισχύει τις Δυνάμεις Ταχείας Υποστήριξης, οι οποίες απαρτίζονται από μέλη της πολιτοφυλακής Janjaweed που είναι υπεύθυνη για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Νταρφούρ.

Η κατάσταση στον Νίγηρα, μία από τις φτωχότερες χώρες παγκοσμίως, δείχνει τα κόστη του ελέγχου της μετανάστευσης για τις τοπικές οικονομίες. Οι αντιμεταναστευτικές επιχειρήσεις στη βόρεια πόλη της Αγκαντζέ έχουν υπονομεύσει την τοπική οικονομία και έχουν ωθήσει τη μετανάστευση στην παρανομία, αυξάνοντας τόσο τον βαθμό επικινδυνότητας για τους μετανάστες όσο και τη δύναμη των ένοπλων δουλεμπορικών συμμοριών. Ομοίως, στο Μάλι - μια χώρα που βγαίνει από τον εμφύλιο πόλεμο - η επιβολή εκ μέρους της ΕΕ μέτρων εξωτερικής ανάθεσης των συνοριακών ελέγχων απειλεί να ενεργοποιήσει ξανά αυτή τη σύγκρουση.

Όλες οι μελέτες περίπτωσης αποκαλύπτουν μια πολιτική αλληλεπίδρασης της ΕΕ με τη γειτονική της περιοχή - μια πολιτική που πλέον έχει σχεδόν αποκλειστικά εμμονή με τον έλεγχο της μετανάστευσης, ανεξάρτητα από τα κόστη αυτού του ελέγχου για τη χώρα ή για τα αναγκαστικά εκτοπισμένα άτομα. Η συγκεκριμένη έννοια της ασφάλειας είναι εξαιρετικά στενή και εν τέλει αυτοαναϊρούμενη, επειδή δεν αντιμετωπίζει τις θεμελιώδεις αιτίες που εξαναγκάζουν τους ανθρώπους να μεταναστεύσουν - τις συγκρούσεις, τη βία, την οικονομική υπανάπτυξη και τις αποτυχίες των κρατών να διαχειριστούν δίκαια αυτά τα προβλήματα. Αντιθέτως, η ενίσχυση των στρατιωτικών δυνάμεων και των δυνάμεων ασφαλείας στην περιοχή αναμένεται να εντείνει την καταπίεση, να περιορίσει τη δημοκρατική λογοδοσία, και να ενισχύσει τις συγκρούσεις που θα οδηγήσουν σε αύξηση των ανθρώπων που θα εκτοπιστούν από τα σπίτια τους. Ήρθε η ώρα να αλλάξουμε πορεία. Αντί να εξωτερικεύουμε τα σύνορα και τα τείχη, ας εξωτερικεύσουμε την πραγματική αλληλεγγύη και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.